

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiuniloru:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte	3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 annu . . .	2 „ 50 „		4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Diferintiele doctrinare intre biseric'a gr. catholica (unita) si biseric'a ortodoxa orientala.

(Fine).

In timpulu din urma, gr. catholicii (uniti) au facutu in invetiamentulu bisericeii loru o schimbare radicala in formu si esintia, încátu, in realitate, ei nu mai sunt uniti, ci papali (papisti) in tóta puterea cuventului. Dogmele de mai nainte le-au adausu cu altele noue, precum: dogm'a despre concepiunea nemaculata (zemislirea neprihanita) a fetiorei Mariei, si dogm'a infalibilitatii Papei. Consecinti'a celei d'antaiu este indumnezeirea santei fetiore, ér cea de a dou'a, nimicesce dogm'a despre guvernarea bisericeii prin s. spiritu, pre cuventulu cà pap'a e siefulu infalibilu alu bisericeii. In contra acestei dogme noue s'au ridicatu proteste grave din partea catholiciloru adevverati, care au terminatu cu o noua scisiune in biseric'a papala, cu formarea bisericeii catholiciloru vechi, ce nu recunosece dogm'a infalibilitatii.

Teologii gr. catholici, mai papali decâtu chiar papalii, primira, si episcopii promulgara fora intardiare nou'a dogma formata de conciliulu din Vaticanu. Decisiunea sinodului din Alba Iulia, pentru a nu se constringe biseric'a unita la alte puncte decâtu cele patru, remase nula, pentru cà „Episcopii sunt datori se accepte constitutiunile papali atátu dogmatice, câtu si disciplinare, pentru cà ei sunt supusii Sumului Pontifice, Vicariulu lui Cristosu pre pamentu, capulu a tóta biserice'a, parintele si invetiatoriulu tuturoru crestiniloru.“¹⁾ Astfelu invetia biseric'a gr. catholica romana in dilele nòstre! Ea a denaturatu întomai ca biseric'a papala constitutiunea bisericeii lui Christosu. Episcopii gr- catholici sunt numai vicari ai Pontificelui de Roma, si ca atari ei nu esereita potestatea sacardotiului de dreptu divin, in puterea hirotoniei lor, ei numai prin delegatiunea Papei. „Papa nu are numai rangulu celu d'antaiu intre toti muritorii, intre toti episcopii si imperatii, ci densulu are inca si puterea cea mai inalta prestetóta biserice'a

si lui sunt subordinati toti episcopii... Poterea lor (a episcopiloru) in guvernarea bisericeii este tiermurita, adeca ei nu-si potu deprinde poterea ce o-au, decâtu numai cu capulu si sub capulu lor celu supremu, sub papa, fiindu cà dupa institutiunea divina singuru papei i compatè suprem'a potestate de guvernare.“¹⁾

Trecundu dela dogme la disciplin'a bisericeii, aici intimpinamu cu putiene esceptiuni rituale, disciplin'a bisericeii romano-catholice. Intielegemu uniunea facuta cu biseric'a Romei in punctele dogmatice, dar nu intielegemu cuventulu pentru care biseric'a gr. catholica a lapadatu din invetiamentulu seu disciplin'a bisericeii orientale? Asia d. e. in sacramentulu (tain'a) pocaintiei, ea deosebesce patru parti ca si papali: parerea de reu (contritiunea) marturisirea, satisfactiunea (suferirea voluntaria a pedepsei temporale) si absolutiunea séu deslegarea; pe candu biseric'a orientala deosebesce numai doue parti: marturisirea penitentelului si deslegarea din partea preotului. O eróre grava comite biseric'a gr. catholica in invetiamentulu asupra sacramentului pocaintiei cu teori'a despre indulgentie. „Indulgenti'a, in sensulu bisericeii catolice, este lasarea pedepselor temporali, pre care are inca omulu dupa iertarea culpei peccatului, se le suferè séu in viétia presenta, séu in cea venitóre (in purgatoriu) etc.“ Poterea de a dá indulgentie o are in lini'a prima Papa, ér episcopii numai in lini'a a dou'a si in mesura mica.

Daca sta in poterea Papei a liberá sufletele celoru morti de pedepsele temporali, atunci cum pòte sustá alaturea cu doctrin'a acést'a, doctrin'a despre purgatoriu? Biserice'a unita cu cea catholica marturisesce cà: „Purgatoriulu este loculu séu statulu acela in care sufletele aceloru ómeni, cari au moritu in statulu justitiei, insan'au facutu destulu pentru peccatele comise, au se suferà pedepse temporali, pana ce se vor aflá demne de fericirea ceriului.“ Cum pòte fi Papa atátu de neumanu, încátu potendu se

¹⁾ Etica crestina de Dr. I. Ratiu. Blasiu. 1873. pag. 83.

¹⁾ Principii gen. séu fund. ale rel. crestine de Dr. I. Batiu, Blasiu 1872.

elibere sufletele ce suferu în purgatoriu, elu le lasa acolo ca se suferă, și așa dicându-le tortură? Éta că biserică gr. catolică, urmându inovatiunile arbitrare a le papalității, a ajunsu, nu numai a se departă totu mai tare de biserică română ortodoxă, de la carea s'a ruptu, ci ea se contradice însăși cu învetiamentulul său.

Nu mai putiema abateră face biserică unită de la biserică noastră, chiar și în privință a moralei creștine. În biserică romano-catolică s'a strecuratu în evulu mediu doctrină pelagianismului, unu eresu combatutu de biserică primitivă, și impus bisericăi catolice prin viclesingurile teologiloru jesuiți, între cari escelăza jesuitulu spaniolu Ludovicu Molina, reputatu prin operă sa: „Liberi arbitrii cum gratiae donis concordia.“ Morală acestora parinți e cunoscută sub numele de morală casuistiloru, cari au subminat din fundamentu principiile adevăratei morale creștine. Ei inventară feliu de feliu de distincțiuni subtile și restricțiuni mentale pentru a retaci conștiințele și a scusa la ocaziune până și abaterile celea mai mari. Doctrină casuistiloru la începutu fû condamnată de papalitate, dar în celea din urmă, reasumată în teologiă episcopului Alfonso Maria de Liguori, mai înainte advocatu în Neapole, ea fu aprobată, și astăzi se propaga cu multu devotamentu de totă biserică papală și celea unite cu densă. Pentru ca lectorulu se-si pōta face întipuire de morală casuistiloru vom cită numai unu exemplu: Óre datoriu e se restituă daună a cel'ă, care din eroră făcū daună unu'ă, precându elu vōi se făcă acea daună altu'ă, de exemplu dacă cineva aprinde casă amicului său A. cugetându că este a inamicului său B.? Nu, răspunde casuistulu. Și pentru ce? Pentru că elu n'a avut intentiunea se aprinda casă ce a aprins'o în realitate. ¹⁾

Astfelu e morală ce se învetia în seminariile gr. catolice și se propaga în biserică unită cu biserică Romei! Nu ne miramu de teologii romani, osânditi a învetia teologiă cu romano-catolicii, dar trebuie se ne prinda mirarea, cându și teologii din Blasiu urmărescu principiile și morală casuistiloru, cea ce făcu ei ex professo, pentru a nu vetemă sant'ă uniune!

Multe am avé de vorbitu asupra inovatiuniloru introduse de biserică Romei în doctrină revelată de Iisus Christos, și predicată de sântii apostoli, însă scopulu nostru nu a fostu și nu este de a face polemii teologice la acestu locu, ci a arată cetitoriloru nostri, cu deosebire preotiloru, ce diferință mare e între noi și uniti în învetiamentul dogmaticu, moralu chiar și în disciplină bisericăi. Cu acést'ă ni-am făcutu detoriă, și, terminându, pentru pozițiunea bisericăi ortodoxe aducemu aminte preotiloru nostri cuvintele sântului apostolu Pavelu: „*Ci macar și noi sêu angeru din ceriu de va predică vouă alta evanghelia aforă de cea ce noi am predicatu anatema se fie.*“) V. m

Alimentele omului.

În organismulu omenescu se petrecu, ca în tōte organismele vietuitoré, neconținutu, schimbări materiale, care forméza vietă'a. Spre susținerea vietii însă e neaparatu de lipsă, a introduce substanție în trupulu nostru, care suplinescu materiile pierdute prin procesele vitale. Aceste substanție le numim alimente; introducându-le în corp, ele suferu în stomacu, ca și în totu tractulu digestiv, schimbări, care le făcu apte de a fi absorbite de sânge și duse în tōte părțile trupului, spre a conservă întregitatea organelor.

În rendurile următoare vom cercă a descrie, în scurtu, alimentele cele mai usitate, arătându însușirile lor mai remarcabile, modulul întrebuintării, gradulu digestibilității și a valōrei nutritive, după rezultate științifice.

Înainte de a tractă însă temă acést'ă propusă, vom face o revistă fugitivă asupra regnelor naturii, spre a ne lamuri, în privință originii nutrimentului nostru. —

Natură organică, adică animalele și vegetalele ne dăruiescu alimente cu îmbelsugare; natură anorganică contribuie cu multu mai puțin la alimentatiă noastră.

Dintre animalele sugetore, ne provedu rumegătorii domestici cu unu alimentu foarte importantu, adică cu carnea lor. Boulu, vacă, vitelulu, oaia, capră, berbecelul și mielulu sunt cei mai importanți. Cu berbeci și miei se nutrescu precum scimu, regiuni întregi. Pe lângă carne, mai întrebuintăm și alte organe a le vitelor, precum: crerii, renunchi, plumanele, intestinele, urechile, picioarele, oșele, grăsimea, neconsiderându laptele cu derivatele sale, branza, cașul, untulu etc.

În anumite țări sêu în împrejurări extraordinare d. e. în timpuri de foamete, de războiu, omulu se mai servește și de alte animale sugătoare, dreptu alimentu.

Asia manacă Grōnlandezii și alți locuitori polari, urși de ghiată, câni marini; la Malai, calulu marinu e o bucată foarte căutată. Dară și Europeii se îndestulescu în cazuri de lipsă cu carne de pisică, de șoarece, ba chiar de clotiani, și de câni, precum scimu din timpul asediării Parisului. Italianii manacă animalele aceste și fără lipsă, ca și arabii, abisini, tungusii, negrii s. a. Însuși omulu servește canibalilor dreptu alimentu; se dice că ei preferă palmele și talpele omului, dară și inimă, ficatul și limbă la place. În evulu mediu și în războiulu de 30 de ani mancău Scotii și Germanii omeni. Louis XI. din Franța bea sânge de copil; poporul parisianu a mancatu pe mareșalulu d'Ancre și poporul din Haag inimă lui de Witt.

Rumegătorii selbatici precum cerbulu, caprioră, capră selbatică s. a. ne dau alimente bune.

Dintre pachydermi, porculu e celu mai pretios; elu e lesne de ținutu și de nutritu, dă multă carne și unsoră. Carnea se pōte găti în multe feluri și se conservă usioru.

Solipezii, adică caii, magarii dau foarte puțin alimente. Carnea de calu se consumă în Germania, Franța și Austria, însă nu este de recomandat, fiindu foarte anevoie de mestecat și de mistuit; la gustu e grețoasă și produce indigestiuni.

Se mai consumă și unii rangeri, precum iepurile în diferitele sale varietăți, blandu și selbaticu.

Paserile ne dau, pe lângă carne, unu alimentu foarte nutritiv și usior de mistuit, adică ouăle. Ele provin în deobște de la găini, dară și de la rație, găscă, fasani etc.

Românii vechi mancău cu plăcere ouăle de paunu.

În Paris se consumă pe an peste 200 milioane de ouă și în Londra peste 400 milioane. Ficatul grasu de găscă, rația sêu găina e pentru mulți o friandisă chiar așa că pentru Asiatii renumitele cuiburi de pasere, indiane. Aceste le făcu unu felu de rendunele pe Philippine, Java și alte insule a archipelului indianu, dintr'o substanță gelatinosă din gūșă.

¹⁾ Etica Creștina de Dr. I. Ratiu. ²⁾ Galateni I. 8.

Precum povestesc Tréculu, ele se cauta in orientu forte, cu deosebi de catra barbati, atribuindu-le influintia bine facatòre asupra fortiei barbatesci.

Reptilele ne dau putiene alimente si aceste nu sunt considerabile. Se consuma pulpele de brósca, carnea si oua-ele de la nesce broaste tiestòse.

Cu multu mai considerabili sunt pescii, din ei mancamu tare multe soiuri; pastravi, somni, crapi, engile, hirinci s. m. a. Ierele, de si au mai putiena insemnata, totusi trebue insemnate.

Dintre crustacee, e raculu fluvialu bucata placuta; in tieri, apròpe de mare, si raculu marinu.

Dintre moluschi, consumamu melciulu campestru, stridiile si alti moluschi marini.

Insectele, nu ne dau decâtu mierea albinei. Alte insecte, care se consuma precum gandaci, locuste etc. le putemu cu dreptu cuventu omite.

Intre alimentele vegetale, cerealele sunt cele mai importante; ele prevedu tòte clasele poporului tòte tierile pamentului cu faina, cu „panea de tòte dilele.“

Gràulu, secar'a si porumbulu sunt cele mai obicinuite; orezulu, orzulu, si ovesulu au o insemnata mai secundara. Cu cartofi si alte radacini amilòse se nutrescu miliòne de ómeni. Fasolea, lintea si mazerea sunt alimente fòrte nutritore. Dintre legumi avem de insemnatu, morecovi, napi ceapa usturoiu, diferitele salate, coluri, spinaturi, asperguri etc. Fructele inca sunt de-o importantia considerabila; tòte clasele poporului intrebuintiaza diferitele soiuri de pome desi n'au valòre nutritiva insemnata. In sfersitu mai numimu buretii, ciupercele, trufele etc. alimente fòrte slabe, precum vom aretà in decursulu acestui micu studiu.

Carnea e pentru conservarea sanatatii si prosperarea omului, in climatele nòstre unu alimentu escelentu.

In combinatie potrivita cu substantie vegetale ea are se fie fundamentulu nutritiei pentru tòte clasele poporului. Calitatile ei particulare, adeca bunatatea, valòrea nutritiva, gradulu digestibilitatii etc. sunt diferite. Ele aterna de la nutretiu si in fine dela gatirea canurilor.

Càtu pentru soiu, esperinti'a ne invetia, cà carnea animalelor sugatòre si a paseriloru e in genere mai usioru de mistuitu ca cea a pestiloru, amfibiiloru etc. Cea a vite-loru, bovine e mai nutritiva, decâtu a rimatoriloru, oiloru si capreloru. Cu privire la etate, e in genere de preferatu carnea prospata de animale mai tenere. Carnea de vitielu, de mielu si de purcelu e mai mòle, mai delicata si mai lesne de mistuitu ca cea a animaleloru mai in versta. Si carnea puiloru e mai mòle, ca cea a gainiloru in sa nu e asia de nutritiva, ba adeseori si mai anevoe de mistuitu. Animale prea tenere, au putiena valòre pentru alimentatie.

Carnea loru e apatòsa si contine substantie plastice prea putiene. Cauta dara se nu se taie vitiei, care n'au celu putienu greutatea de 25—28 chilogramme, si purcei in etate mai mica decâtu patru septemani. Carnea viteloru bovine e mai usioru digestibila ca cea de porcu. Caus'a e cà carnea de porcu contine fòrte multa grasime; in privinti'a acést'a numai carnea de pesce o intrece. Grasimea o face greu mistuibila, d'aceea e consultu a combinà carnea de porcu cu alte substantie care inlesnescu mistuirea séu care paralizeza efectulu grasimei.

O carne buna, sanatósa, de la animale cu sange caldu, se aiba o colòre frumòsa rosie, se fie fara mirosu, fara pete decolorate, de o consistentia dura si fara stratu murdaru pe surfatia. Carnea animaleloru selbatece e de o colòre mai inchisa rosie, are mirosu mai penetrantu si e mai plastica ca cea a animaleloru domestice.

Chinuirea viteloru pe timpulu transportului si munc'a grea inaintea mortii are influintia stricatiòsa asupra carnei. De aceea se se odichnescu animalulu vr'o di doua, inaintea taierei. Chiar si modulu taierei are influintia fòrte mare

asupra calitatii carnuriloru. Modulu obicinuitu la noi, adeca scurgendu d'odata totu sangele din vita, seracesce carnea de multe sucure esentiale, o face mai uscata si prin urmare mai putienu nutritòre. Taindu vitele in sa dupa metodulu englezu, adeca impungendu-le in peptu si insuflandu-le repede unu torentu puternicu de aeru, si-conserva carnea tòte sucurile. Modulu acést'a a taierei nu e asia de chinuitoriu, ca celu la noi obicinuitu.

Carne de animale bolnave e in totu casulu neadmisi-bila. Chiar otravitòre e carnea animaleloru, mòrte de morbi epidemici.

In starea sa cruda, carnea nu se consuma decâtu fòrte arare ori, si cu dreptu cuventu; odata nu e asia gustòsa ca cea gatita si adese contine parasiti fòrte periculosi sanatatii ba chiar vietii omului, precumu trichinele, panglica (taenia) mazerica, (carnea spurcata) si multi altii a caroru descriere forméza unu, capitolu insemnatu in igien'a publica si privata. Esperimente, facute anume spre scopulu acést'a, au probatu, cà caldur'a de 100° C. ucide partea cea mai mare din acesti inimi — parte microscopici ai omului.

Spre gatirea carnuriloru avem doua moduri obicinuite si mai insemnate: frigerea si ferberia frigendu-o, albuminulu de pe surfati'a carnei coagula si forméza unu stratu impermeabilu, care impedeza esirea sucului. Carnea si-conserva tòte calitatile nutritòre si devine asia alimentu fòrte pretiuu. Metodulu celu mai bunu de frigere e in frigere, mai putienu recomandabilu pe grataru, si si mai putienu in soba. — Gatirea prin ferbere difera dupa scopulu care voimu a-lu ajunge. Séu voimu o zama buna séu carne fértà buna. Amendoue nu le putemu obtienea din una si aceeasi cantitate de carne. Spre obtinerea unei zame bune, carnea trebue pusa in apa rece si inferbentata la focu linu. Prin procederea acést'a substantiele nutritoare din carne, trecu in apa, care se preface in zama (bouillon). Cu càtu e bucat'a de carne mai mica, si cu càtu se inferbinta ap'a mai incetu, cu atàtu mai buna se face zam'a si cu atàtu si-perde carnea din valòrea sa nutritiva, devenindu in sfersitu uscata, fara gustu si fòrte greu mistuibila. Voindu in sa a obtienea carne fértà buna, e necesaru, a pune carnea in apa clocotinda si a intretienea temperatur'a acést'a timpu potrivitu. Si acum coagula albuminulu din stratele esteriòre, impede-candu esirea sucului. Carnea si-conserva tòta valòrea sa nutritiva, ferbendu-se interiorulu in propriulu ei sucu.

Carnatii trebue facuti din carne buna, sanatósa si prospeta. Cu deosebi ficatele se se supuie inaintea intrebuintarii, unei revisii scrupulòse, fiindu adese bolnave. Umplatur'a carnatiiloru se fie consistenta si fértà bine. Matiele subtiri sunt de preferatu celoru gròse, uscandu-se carnatii asia mai lesne si impede-canduse formarea unei substantie enigmatice, dezastròse, asia numitei „otrave de carnati“ (Wurstgift), care pòte deveni fòrte periculòsa chiar pentru vietii omului. S'a observatu adese ori dupa consumare de carnati statuti séu facuti din carne nesanatòsa imbolnaviri cu simptome alarmatòre, ba chiar casuri de mòrte. De aceea e consultu a nu consumà carnati, a caroru origine nu ne e cunoscuta.

Dintre intestinalele animaleloru se consuma ficatulu, plumanile, splin'a, ranunchii, crezii si meduv'a spinarei. Tòte aceste nu sunt asia nutritòre si digestibile ca carnea. Ficatulu grasu de gaste indopate — o friandisa pentru jidani, dar si pentru multi crestini — recere gatitu càtu de bine, stomacu mai bunu si mai puternicu, ca ficatulu de comunu obicinuitu. Se pricepe de sine, cà si intestinalele, au se fie prospete ca se nu devina stricatiòse.

Sa ngele e alimentu fòrte slabu si anevoe de mistuitu.

Carnea de pesce nu e asia buna si nutritòre ca cea de animale sugatòre. Pescii din ape cu cursu repede, sunt mai buni, ca cei din ape statatòre séu cu cursu lentu.

O a u e l e sunt fòrte nutritòre. Crude séu ferte moi, le mistue si stomacuri mai slabe, fara greutate; vertòse sunt greu la mistuire. Galbinisiulu e mai digestibilu si mai nu-

ritoru decâtu albusiulu. Consumate in cantitati prea mari, producu ingreunari de stomacu si strica somnulu.

Branz'a e alimentu fôrte bunu, in sa nu pentru fieste-cine. Numai ómenii sanatosi, activi, cari umbla multu si lucréza la aeru liberu o potu mistuí bine. Branz'a domoala e mai buna ca cea iute, si cea grasa mai buna ca cea slaba. Toti, cari patimescu de stomacu, morbi de piele, reumatisme etc. se nu manance branza.

Panea e alimentu fôrte importantu si tuturoru necesaru. Digestibilitatea si valórea ei nutritiva, aterna de la calitatea fâinei si de la modulu coacerii. Fain'a éra-si are diferite insusiri dupa calitatea cerealeloru si dupa modulu macinarei. O faina buna se aiba o colóre egala alba-galbinie, fara pete; se fie uscata si fora mirosu; se se simta intre degete domolu, strinsa in pumnul se se formeze usioru, luata intre dinti se nu scartiee si se aiba gustu cam dulce si placutu. Fâin'a stricata mirósa, are gustu acriu si contine parti alterate, compacte si mucédite. — Taciunele, neghin'a si alte plante, crescute intre grane si macinate cu densele modifica calitatea fainei in detrimentulu consumatoriloru. Multe din aceste plante sunt otrave, fôrte stricatióse. Fain'a, fabricata din grane, amestecate cu taciune, nu este nici odata de o colóre alba, ci alba-cafenie, si de odóre specifica a parasitului. Panea, fabricata din aseme-ne faina are unu coloritu putienu venetu si mantiene odórea si gustulu specificu a taciunelui. Astfelu de pane, consumata timpu mai indelungatu, e caus'a unui morbu infri-ciosiatu, a ergotismului, care a ucisu popolatuniu intregi.

Panea buna si sanatósa, se fie bine cópta, cójea se fie lucie, de o colóre cafenie, gustuosa; nu arsa, négra si amara; se nu fie spatiu golu intre cóje si miédiu. Miédiulu se fie elasticu, gaunosu, se nu se lipésca intre degete, se n'aiba parti necópte, trande, séu globurele de faina. Mirosulu si gustulu panei se fie placutu, nu acru séu dóra mucéditu, séu a faina stricata.

Panea prea próspata calda, nu e sanatósa, ea causéza lesne indigestiuni, colica, somnu reu etc. Se nu se consume mai curendu decâtu 15—20 de ore, dupa ce a esitu din cuptoriu.

Care pane e mai buna, cea de grâu séu cea de se-cara; cea alba, séu cea négra? Indata vom vedé, cà tóte sunt bune, numai intrebuintiata fiecare la loculul ei. Panea de se cara e mai négra, mai umeda, dar si mai gustuósa ca cea de grâu, ea se usca cu multu mai incetu, prin ur-mare se conserva mai bine. Cu câtu e mai négra, cu câtu contine taritie mai multe, cu atátu e mai nutritóre, dara si mai greu digestibila. Panea de se cara e dara pentru ómeni, care se ocupa multu de lucru trupescu, cari facu multa comotie in aeru liberu, cari sunt sanatosi. Panea de grâu e mai putienu nutritóre, dara mai usioru de mistuitu, de acea e apta pentru copii, pentru tóte persónele slabe, pentru bolnavi, convalescenti, betrani si pentru toti cari siedu multu. Panea mucéda nu e buna de mancatu, ba póte deveni chiar otravitóre. Spre a ferí de mucediéla e consultu a sará alua-tulu bine si a tiené la locu uscatu si bine aeritu.

Obiceíulu de a adaogí aluatului de pane, cartofi, faina de fasole etc. e de condamnata, miciorandu prin astfelu de procedere valórea nutritiva a panei si stricandu gustulu ei celu bunu.

Panea de ovesu, e de o colóre inchisa, negritiósá, uscata si sfarimósá. — alimentu fôrte nesanosu si reu. Totu asia de rea e panea de cartofi.

Mamalig'a e alimentu multu mai slabu ca panea. Nutrirea esclusiva cu mamaliga e o directa impedicare a desvoltaréi favorabile a poporului. Dupa profesorulu Felix, insuficiéntia alimentatiunei exclusive cu porumbu se man-ifesta prin lips'a fortiei musculare si a resistentiei in contra morbilorulu, prin durat'a de mijlocu a vietii mai scurta, prin morbi fisici (pellagra) si chiar prin mic'a energie morala.

Totu dupa autorulu citatu porumbu póte degenerá prin cresterea verdetiului (Sporisium maydis) in launtrulu si pe surfati'a granelorulu.

Alteratiunea acést'a se observa mai alesu dupa recolta insuficienta a aniloru umedi si dupa reu'a conservare a po-rumbului umedu. In Romani'a s'a observatu adeseori im-bolnaviri cronice de unu morbu fôrte primejdiosu numitu pellagra (perjóla, jupuiala) ca urmare a nutrirei exclusive cu mamaliga.

Cartofii i-a descrisu pentru prim'a óra negusto-riulu de slavi John Hawkins la anulu 1565; elu i-a adu-natu in Santa Fé da Bogota si i-a datu matrosiloru sei. In anulu 1574. i-a adusu capitanulu de nae Franciscu Drake in Europa. Cartofii, ca atari, sunt alimentu putienu nutri-toriu. In combinatie cu alte alimente mai nutritóre, pre-cum cu carne, oue, branzeturi etc. sunt totusi fôrte de recomandatu.

Leguminósele, adeca fasolea, lintea, mazerea si bobulu sunt din punctu de vedere igienicu bune si fôrte nutritóre. Cultivarea loru trebeu recomandata din tóte puterile. Inse de a le face mai apte pentru mistuire, trebeu puse inainte de fertu, vre-o câteva óre in apa de riu.

Morcovii, napii, guliile, curechiulu si spi-natulu sunt alimente minunate, in sa trebeu gatite bine si consumate in combinatie cu alte alimente mai substantiale.

Crastavetii sunt in deobste anevoe mistuibili; din caus'a acést'a trebeu consumati cu precautie. Murati sunt mai buni ca facuti salata. In timpuri epidemici, cu deosebi de colera, disenterie si tifos sunt absolutu neadmisibili; asiderea in regiuni unde graséza friguri intermitente.

Despre salata ne spunu autorii grecesci si romani cà produce somnu bunu si linistitu. Intr'adeveru ea e reco-ritore, nici de câtu stricatiósá, in sa valóre nutritiva n'are.

Ridichea recere spre mistuire stomacu bunu, multa plimbare in aeru liberu si adaogire de sare, pane si oue. Sub astfelu de conditii e mijlocu escelentu pentru favorisarea puterei digestive a organelorulu.

Poamele din climatele nóstre nu nutrescu mai de locu dar sunt escelente pentru inlesnirea mistuirei si reco-rescu in modu fôrte placutu. Spre ilustrarea asertiunei antai inseramu aici, dupa Fresenius, cantitatiile unor póme care sunt necesare a inlocuí, cu privintia la valórea nutritiva, unu ou de 45 grame: 550 grame de ciresé séu 690 gr. de struguri séu 970 gr. de fragi séu 1260 gr. de mere séu 2000 gr. de pere.

Persóne bolnave si cu stomacu slabu se nu manance pómele decatu ferte; cei cu stomacu bunu le potu mancá si crude. Toti in sa se se retiena a bea dupa póme apa, lapte séu bere; vinu si tóte beuturile alcoolice mai tari nu strica. In timpuri de colera séu disenterie e mai consultu a se retienea cu totulu de póme. Se intielege de sine, cà pó-mele necópte sunt in totu casulu neadmisibile.

Tóte soiurile de bureti au fôrte putiena valóre nu-tritiva, si sunt aprópe nemistuibili; considerandu cà multi sunt otravitori, si si cei buni anevoe de alesu, — igien'a nu póte recomandá consumarea loru. —

Intrebandu-ne acuma, care alimente sunt mai bune si mai priincióse, cele animale séu cele vegetale; de care avemu se ne tienemu voindu a traí dupa principii igienici rationali? Respunsulu nu se póte formulá absolutu fiindu multe influentie, care modifica alegerea alimentelorulu, pre-cum: individualitatea, temperamentulu, clim'a, versta, sexulu ocupati'a, religi'a, prejudetie, naravuri, gradulu culturai si alu avutiei.

Pe langa tóte aceste, esperinti'a ne invétia cà nutri-mentulu celu mai bunu pentru desvoltarea trupului, are se fie combinatu din alimente animale si vegetale. Bucatele nóstre se aiba o variatie óre care, ca se nu fimu nisuti a mancá o bucata, si fire-ar acést'a câtu de buna, in inter-vale prea scurte.

Numai unele alimente, precum d. e. pane, rasolu etc le putem manca în tóte dilele.

Multimea poporului e departe de unu traiu, conformu igienei! Éta ce dice in privint'á acést'a eminentulu agromonu si economistu politicu. D. Ion Ionescu: „Candu cineva iá in bagare de séma, hran'a poporului nostru si o compara cu munc'a lui, nu scie de ce se minuneze mai multu, de sobrietatea séu de invertosiarea lui la munca.

Mai jumetate din dilele anului, romanulu postesce si ce postu? Legumi ferte si mamaliga; unu regimu vegetalu din adinsu comandatu pentru a slabi puterile a mortificá trupulu! Câti insa postescu, mancandu numai mamaliga cu cépa, otietu séu mujdeu adeca otietu in care s'a pisatu usturoiu! Crastaveti acri si varz'a murata in sare jóca rolu insemnatu in mancarea de postu a omului muncitoru. Dar si candu manca dulce elu totu mai multu postesce in întielesulu popóreloru occidentali, cáci manca oaue, lapte si branza.

Cu unu ou muncitorulu nostru face unu pranzu!

Carne manca raru, si candu manca, atunci prima-véra este de mielu, tomn'a de vaca si iarn'a de porcu,

Obicinuítu carnea o manca sub forma de pastrama, adeca sventata de tóte sucurile ei si uscata.

Este de doritu, ca si alimentarea muncitorilor nostri se se imbunatátiesca, pre cum trebue a se imbunatáti si cas'a in care locuiesce si hainile cu cari se imbraca“.

Dr. B.

Spiritulu de asociare la romani.

Sunt momente, in cari privindu in giuru de noi si vediendu multimea greutátiloru, ce intempinámu in viéti'a si desvoltarea nóstra, nu arare ori alunecámu, ne lasámu sedusi, si incepemu a carti contra acelei fientie pré inalte, carea ne a facutu pendinte viéti'a nóstra de atátea necesitáti. Timpulu trece cu iutié'l'a ventului, lumea inaintéza cu pasi gigantici, dar fiecare pasu alu omenimei spre progresu provóca in omu noue si noue necesitáti. Precum merge apoi calea omenimei spre progresu in infinitu, tocma asia se pare, cá mergu paralelu cu acésta cale si necesitátile lui.

Omulu nu arare ori se iníóra, vediendu cátu de multe i-trebuescu si cátu de pucine puteri are la dispositiune spre a-si castigá cele de lipsa pentru acoperirea loru. Cu cátu cugeta inse mai multu asupra lucrului, cu atátu se póte convinge, cá nu esista necesitate, facia de carea mintea lui se nu-i puna la dispositiune medilócele, prin care se-si póta procurá ecuivalentulu acomodatú spre acoperirea ei.

Frumósa positiune are omulu pre pamentu, elu este destinatu de creatoriulu seu a fi „domnu si stepanu“ preste totu ce esista. Unu planu divinu si ca atare nestremutaveru inse a dispusu, ca acésta demna positiune se-si o elupte elu insusi cu ostenáta si sudóre prin ajutoriulu calitátiloru, cu care l'a dotatu creatoriulu seu. Daca vomu scrutá dupa caus'a esistintiei si vietii nóstre, acésta o vomu aflá afara de noi. Dar acea fientia pré 'nalta, carea ne a dotatu cu ce avemu mai scumpu, cu viéti'a si esistenti'a nóstra a dispusu, ca daca voimu, se semtímu fericire in viéti'a nóstra, atunci se colucrámú si noi la ajungerea acestei fericiri. De sub acésta dispositiune nu ne potemu emancipá nici decátu, ea pretinde, ca omulu se-i se supuna neconditionatu.

Standu lucrulu astfelu omulu nici nu se simte bine, nu simte multumire, dar nici nu scie stimá starea de marire, la carea a fost inaltiatu prin altii, la carea nu a contribuitu cu nimicu, si carea nu este productulu meriteloru sale. Adevérata fericire simte numai atunci, candu gusta din binefacerile si avantajiele unei positiuni ce si-o a creat'o elu insusi. Ér motorulu celu mai acomodatú de a-si ajunge scopulu, ce-lu urmáresce, lu-afla chiar in necesitá-

tile sale. Ele sunt factorulu acel'a insemnatu, carele lu facu pre omu, se cugete continuu, ele sunt impulsulu celu mai puternicu, carele da aventu omenimei in desvoltarea ei materiala si spirituála. Fómea si celelalte necesitáti indémna pre omu la activitate, si prin acést'a la desvoltarea spiritului seu. Necesitátile devinu astfelu puterea cea mai insemnata in istori'a desvoltarei culturii omenesci. Ele facu pre omu a se ridicá la demnitatea ce i-compete dupa natur'a si destinatiunea sa.

Omulu inse ca individu singuru de sine este o fientia multu mai slaba, de cátu ca se-si pota procurá numai cu puterile sale totu aceea, ce-i este de lipsa pentru sustinerea si desvoltarea sa. Acést'a cu atátu mai multu, cu cátu sunt mai varie necesitátile lui, si cu cátu nu ori cui i este datu a se ocupá cu totu felulu de lucru, si a puté produce totu ce doresce si de ceea ce are lipsa. Apoi ori ce lucru, daca voimu, ca se reésa bine, si se ne aduca folosulu, ce-lu dorimu, recere mai multa séu mai pucina abilitate si pregatire, ér individulu nu dispune nici de abilitatea dar nici de timpulu necesariu de pregatire pentru castigarea desteritátiloru, dela cari depinde seversirea cutarui lucru. Astfelu se vede omulu avisatu a intrá in legatura cu semenii séi, ca in contie-gere si armoniá cu ei se produca tóte cele de lipsa pentru viéti'a si desvoltarea sa. Cu cátu este apoi mai mare numerulu trebuintieloru, cu atátu trebue se fie mai puternica si tendint'i'a de a lucrá cu puteri uníte, daca voimu ca se le putemu acoperi pre tóte. Necesitátile omului aparú ca totu atáti'a inimicii ai lui, si apoi lucru pré naturalu, cu cátu inimicii nostri sunt mai multi si mai mari, cu atáta trebue se se concentreze mai multe puteri, daca voimu, ca se le fimu superiori, si se secerámú laurii victoriei.

Candu necesitátile omului se inmultiescu, si reclama cu intetire satisfacere, atunci o voce ascunsa ne indémna cu totu-dédinsulu a ne emancipá de ori ce prejudetiu, si a cautá pre cei ce sunt amenintati de o potriua cu noi de aceiasi inimici, pentru ca unindu puterile nóstre cu ale loru se putemu dá peptu cu inamiculu, ce ne amenintia pre toti asemenea. Popórele, cari se invétia a ascultá de acésta voce, esplotéza tóte puterile disponibile, si astfelu se incungiuira cu nesce mari puternici, prin cari nu potu strebate nici sagetile celui mai aprigu inamicu. Ele devinu mari, pentru cá sciu intrebuintiá intru ajungerea scopului, ce-ii privesce pre toti de o potriua, si pre celu din urma individu intocma ca si pre celu d'antauu, in timpu ce popórele, cari nu se supunu acestei voci divine, ci fie-care individu lucra isolatu de cei de o sórte cu elu, decadu si peru, fara se lase urme dupa ele.

Candu scriemu acestea nu putemu retacé unu defectu, de care suferé omulu. Elu adeca de multe ori desconsidera si negliga chiar acele impregiurári, cari i-facu cele mai mari servitíe. Astfelu condusu de egoismu de multe ori nu baga in seama pre acei'a, cu cari angagiandu-se la lucru ar puté se se ridice preste multe perplexitáti, in timpu ce ar trebú se scie, cá nu esista individu in lume, apara ei ori cátu de ne'nsemnatu, carele la ocaziune se nu ne póta ajutá, ba chiar se ne faca servitíe insemnate facia de scopulu, ce-lu urmárimu. Pana candu ne merge bine, si ne credemu fericiti, nu arare ori ni se intempla, ca se privimu pre multi ómeni din giurulu nostru de pré mici si pré ne-insemnati, decátu ca se-i tienemu demni de consideratiunea nóstra. Dar esperienti'a, acestu indreptariu puternicu alu vietii, ne pune inaintea ochiloru pre fie care di casuri practice, in cari putemu vedé, cum ómeni, cari odinóra se credéu mari si fericiti, astadi scapatandu au ajunsu a traí numai dupa favorurile, ce i-le dau acei'a, pe cari mai nainte nici nu ii-bagau in seama. Acestu defectu, de care suferimu cu tobii in mesura mai mare séu mai mica, este inimiculu celu mai puternicu alu nostru. Elu sta in cea mai mare contradicere chiar cu natur'a nóstra, cáci ce platesce viéti'a nóstra, candu este izolata de societatea celeru mai de

aprópe ai nostri? La ce sórte amara se condamna omulu singuru pre sine atunci, candu faptele lui lu-departéza si eschidu dela stim'a si amórea semeniloru sei! In unu ast-feliu de casu omulu nu simte adeverata placere in bucuriile sale, dar cu atátu mai pucinu consolare in durerile sale. Colo nu este nimenea, carui'a se-i impartasimu bucuri'a nóstra, ca se simta si elu, si astfeliu se produca pentru noi o placere si mai mare, ér aici durerea nu se póte impartasi si altor'a, cu scopu ca se ni se mai póta alina prin conso-larea, ce o acceptámu cu dreptu cuventu dela cunoscutii si amicii nostri.

Precum necessitátele nóstre ni-le putemu acoperi nu-mai traindu si lucrandu cu cei de o potrivá cu noi; tocma asia si-capeta viéti'a nóstra intréga adeveratulu ei farmecu, conditiunea indispensabila in lupt'a, ce trebue se o luptámu spre ajungerea scopului comunu, ce-lu urmarimu cu totii numai prin ajutoriulu vietii sociali, traindu in referentie de simpatia si in armonia cu semenii nostri. De ce folosu ne este averea, de ce folosu ne este inteligenti'a si virtutea nóstra atunci, candu din ele nu se impartasiescu daca nu mai multi, barem unu cercu restrinsu din acei individi, cari au o sórte comuna cu noi, si de cari suntem legati chiar prin natur'a nóstra? Ele remanu nescie lucruri mórte, nescie talanti, ce peru si se ingrópa de odata cu noi, fara ca se ne aduca noue séu omenimei vre unu bine, ori vre unu folosu.

Este fora indoieála mare placerea, candu gustámu din fructele unui pomu plantatu de noi, cu multu mare este inse bucuri'a ce o simtimu atunci, candu din fructele respectivului pomu putemu impartasi si pre acei'a pre cari ii-stimámu si iubimu. Omulu se simte bine, candu gusta din dulcéti'a fructelor osteneleloru sale. Cu ce vomu asemená inse placerea si bucuri'a, ce o simte unu parinte, candu vede, cá cu fructele osteneleloru sale a crescutu din fii sei totu atá-tia individi demni societáti, careia apartiene? O astfeliu de placere si bucuria nu are parechia in lume. Esperienti'a nóstra apoi ne aréta, cá precum esista in omu unu indemnu naturalu de a-si castigá totu ce-i este necesariu pentru viéti'a: tocma asia esista intrensulu o tendintia puternica de a intrá in legatura cu ceialalti ómeni si a cautá in societatea loru radimu si adapostire in valorile vietii. Sunt, ce este dreptu, momente, candu omulu se simte si singuru bine, ba chiar dorese singuratarea. Astfeliu de momente le vomu aflá inse in lume numai ca esceptiuni. Acésta impregiurare nu deróga nici decátu faptului, cá omulu simte adeveratulu farmecu alu vietii numai atunci, candu se impartasiescu de binefacerile vietii sociali. Adeverulu deci este, si remane cá: „nu este bine se fie omulu singuru se-i facemu ajuto-riu asemena lui“ (Fac. 2. 18.)

Din cele dise pana aici urméza, cá sunt doue condi-tiuni, cari desvólta in omu tendinti'a de a intrá in socie-tate cu ai sei si anume: necessitátele cele multe si varie, cari se potenciéza cu fie care pasu alu vietii nóstre si far-meculu, ce-lu afla omulu in viéti'a sociala cu variatiunea si placerile ei.

(va urmá).

D i v e r s e.

„**Santulu sinodu** alu bisericeii ortodoxe din Roma-ni'a, dupa cumu aflámu in „Vocea Clerului“, s'a convocatu in ses-iunea de tómná pentru diu'a de 30 octobre a. c.

† **Necrologu.** In 12 Octomvre st. v. 1877 s'a petre-cutu la celea eterne remasitiile pamentesci a fericitului in Domnulu: **Nicolau Pecurariu** parochu romanu gr. or. in comunitatea bisericeasca Tiohesci si filia Poenariu, in pro-topopiatulu Halmagiului, dupa o fericita casatorie de abia 3 ani si in etatea de 28 ani, lasandu in doliu pe neman-gait'a sa socia **Ana** fiica prea demnului parochu din Hal-magiulu in acelu protopresbiteratu, **Gregoriu Gligorescu**, si una orfana abia de 1 1/2 anu. Fia-i tierina usióra si memo-ria binecaventata! (Unu amicu).

)(**Spiritulu resboinicu in armat'a romana.** Dia-riulu „Le Nord“ comunica urmatoriele despre spiritulu res-boinicu alu trupelor romane: „Oficiarii superiori rusi si straini, cari sosescu dela Plevna, aducu o mare lauda vite-giei trupelor romane si raporteza cá in lupt'a dela 19 octobre, dupa unu antaiu atacu neisbutitu, facutu pe la amediedi, contra redutei turcesci de dinaintea Plevnei, co-mandantele divisiunei a 4 a fostu nevoitu se-o atace din nou sér'a spre a dá satisfactiune dorintiei soldatiloru, cari luasera deja parte la antaiulu atacu. Romanii luara transeele si combatura pieptu la pieptu cu turcii, cari se aventasera desperati spre a impedeá urcarea parapetelor. Romanii erau asia de inversiunati, in cátu luptara astfeliu mai bine de o ora, fora se slabésca, contra unui inimicu bine ada-postitu si superioru in numeru. Oficiarii de gradele inferioare si soldatii raniti in acésta lupta confirma toti, cá singuri au cerutu se se întórca in focu pe séra, si desmintu cu energia vestea imprasciata de unu diariu englezu cá s'ar fi manifestatu indaratnicie in rendurile lor, tractandu acestu sgomotu de calomnia.“

— **Unu omu cutropitu in pamentu.** — Diarele fran-cese comunica nisce detaiuri fórté interesante despre scapa-rea unui omu cufundatu in urm'a unei surpaturi. Unu anume **Préwst** sapá la Conches, in departamentulu Eure, o fantana. La 30 Octobre de odata pamentulu de sub pitiórele lui se surpá si elu dispará sub pamentu. Nimenea nu se mai in-doia, cá surpaturile l'au omoritu. Peste cinci dile insa lu-cratorii, cari continuau sapatur'a inceputa de densulu, au-dira unu glasu inadusitu, ce veniá de sub pitiórele lor: **Erá Préwst**, care le striga: „Sunteti in sfersitu aici“. Cinci dile elu statuse nemancatu si nebutu intr'unu locu desiertu. Inzadaru insa lucratorii si-au datu silinti'a a sapá in directi'a, din care veniá glasulu, deórace pamentulu mereu se miscá sub pitiórele lor si-ii amenintiá de a se surpá de nou. Dupa o munca mai indelungata ei s'au multiimitu a sepá o gaura prin care se póta comunicá cu **Prewst**, spre a-i dá man-care si beutura. Alta di au inceputu a sepá din alta parte, dar dupa o munca de câteva dile au datu de o stanca. In sfersitu peste 20 de dile **Prewst** a fostu scosu din pamentu.

— **Anunciu!** Tenerimea dela institutulu pedagogicu-teologicu rom. ort. din Aradu, in siedinti'a dela 13/25 oc-tobre a. c., s'a constitutu in societate de lectura pe bas'a statutelor. De presiedinte alu societatii au alesu pre **Diu prof. de teologia Arone Hamsea**; éra pe ceia lalti oficianti din sinulu seu, si a nume de vice-presiedinte pe **Voicu Hamsea**, notariu pentru corespondentie **Petru Ionasiu**, bibliotecariu **Ioanu Popu**, clerici de curs. III, notariu pentru siedintie **Filipu Leuc'a**, cassariu **Ioanu Masimilianu**, clerici de curs. II, controlorlu **Ioanu Groza**, vice-notariu pentru sie-dintie **Aureliu Varga** clerici de curs. I, si vice-bibliotecariu pe **Stanu Colesiu** preparandu de curs. III. — Aradu, 4/16 no-vembre 1877. — **P e t r u I o n a s i u**, not. coresp.

Edictu.

La rogarea **Stanei Iancu** nascute **Suacériu** din **Sece-anu**, carea cere despartire totala de catra barbatulu **Avramu Iancu**, carele ca ostasiu din Reg. N. 61. au disparutu in a. 1849 in Itali'a, prin acést'a densulu se citédiá, ca pana intrunu anu de dile se se presentédie naintea acestuia sca-unu, pe bas'a §. 36 si 324 din legea dietala 54: 1868, in-cunostienduse previe, cumca de curatoru si defensoru ofi-ciosu i s'a resolvatu asesorulu scaunulu **Petru Anca** din **Ghirod'a**; cáci in casu contrariu procesulu acestu divortialu se va decide dupa prescrisele canóne si legi regnicolare.

Din siedinti'a scaunului protopresviteralu in **Thimi-siór'a** in 3. Octomvre 1877 tienuta.

Mel. Dreghiciu, m. p.
Prot. Thimis.

Concursu. 2—3.

Deorece recurentulu si alesulu preotu a repasitu a cuprinde parochi'a din *Hidisielulu* de susu, protopresbiteratulu Oradii-mari, in urmarea ordinatiunei Venerabilului Consistoriu eparch. gr. or. oradanu se escrie concursu de nou pentru acést'a parochia, emolumintele suntu: 26 jugere de pamentu clas'a II., dela 140 case un'a vica de cucurudiu dela tota cas'a, stólele indatinate si cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acést'a parochia vacanta, voru avé a-si trimitte recursulu intitulatu Comiteturui parochialu deadreptulu la subscrisulu in Oradea-mare, pana in 20 Noembre a. c. candu va fi si alegerea.

2 Decembre a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare, 25 Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bica**, protopresbiterulu Oradii-mari.

2—3.

Prin decisulu consistorialu dtto 26 Septembrie a. c. Nr. 728. Pl. langa parochulu din *Tulc'a*, protopresbiteratulu Oradii-mari, incuviintindu-se aplicarea unui capelanu, in contielegere cu parochulu Moise Porumbu si comitetulu parochialu pentru deplinirea acestui'a postu se escrie concursu pelanga urmatoriele emoluminte: 1 Din birulu preotiescu a trei'a parte, care face 114 vici de cucurudiu adeca: Un'a suta patrusprediece vici cucurudiu, pretiuitu vic'a 1 fl. face de totu 114 fl. 2. Din stolele preotiesci a trei'a parte care face calculu de medilocu 85 fl. 3. Din pamentulu parochialu a trei'a parte 12 holde catastrale, estimatu venitu curatu 80 fl. Era din venitulul fenului in acestu pamentu fara spesele stransului 6 capitie estimatu 60 fl. 4. Venitulul din s. biserica a trei'a parte care nu se póte estimá. 5. Locuinti'a libera, despre sarea se va ingrigi comunitatea bisericesca.

Concurentii suntu avisati a produce testimoniu din clerica si de VIII-clase gimnasiali, testimoniu de cualificatiune clas'a I-a. La recursulu cu aceste instruatii se se adnesedie si testimoniu despre portarea morala, si asia recursulu va avea alu substerne deadreptulu (intitulatu comitetului parochialu) Protopresbiterului Oradii-mari Simeonu Bic'a in Oradea-mare, pana in 21 Noemvre a. c. candu va fi si alegerea.

3 Decembre a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare 25. Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bic'a**, protopresbiter Oradii-mari.

2—3.

1. Pentru ocuparea parochiei si a statiunei invetiatoresci din *Iarcosiu* prin acést'a se escrie concursu cu terminu pana la 13 Noembre a. c. — veniturile acestoru posturi imbinate suntu: a) $\frac{1}{2}$ sesiune pamentu, b) biru câte o mesúra cucurudiu si stolele indatinate dela 50 case. c) 63 fl salariu anuale, d) 8 sinice bucate, e) lemne indestulate de incalditu si f) cortelu liberu cu gradina.

2. *La Camna* pentru deplinirea parochiei asisderea se deschide concursu pana la 14 Noembre a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{2}$ de sesiune pamentu, biru si stolele dela 80 case si cortelu liberu cu gradina.

3. Pentru ocuparea parochiei din *Paiusieni* se escrie concursu pana la 16 Noembre a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu, o gradina, biru si stolele dela 120 case si déca eventualminte s'ar esoperá — precum se crede imbinarea parochiei cu statiunea invetiatorésca — asijderea vacante, — catra aceste venite se vor mai adauge: 100 fl. salariu anuale, 13 cubule bucate, 8 orgii de lemne, cuartiru liberu si bunu dimpreuna cu o gradina de legumi.

Recurintii sunt poffiti sub durat'a concursului a-si substerne recursele loru — protopresbiterului subsemnatu.

Buteni (Butyin, com. Aradu), la 26 Oct. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Constantinu Gurbanu**, protopresbiteru.

2—3.

Concursu se escrie de nou pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a *Surduculu-micu* protopopiatulu Fagetului pana in siese septemani dela 1-a publicare. — Emolumentele sunt una sesiune parochiala de 32 jugere, stola si birulu dela 125 case au in natura séu 1 fl. v. a. de casa.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie, au a-si trimitte recursurile loru — instruate in sensulu stat. organicu bis. adresate comitetului paroch. catra Rev. D. protopopu Atanasiu Ioanovicu in Fagetu. Surducu in 26 Octob. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopp.

2—3.

Pentru deplinirea definitiva a statiunii invetiatoresci *Ociu* protopresbiteratulu Halmagiului se escrie concursu cu terminulu de alegere 14 Noemvre st. v. a. n. c.

Emolumintele anuali: 300 fl. v. a. 5 orgii de lemne lungi din care va fi a se incaldí si scola, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca recursele provediute cu documintele necesarie avisate comitetului parochialu pana in 13 Noemvre s. t. a. c. a le trimitte subsemnatului inspectoru scolaru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Ioanu Groza**, protopresbit. si inspector scolaru.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei vacante *Ste'a* din protopresbiteratulu Halmagiului se publica concursu.

Emoluminte anuali: 25 litre cucurudiu sfarmatu dela fiesecare numeru de casa si stolele indatinate. Numerulu caseloru 66.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati ca recursele provediute cu tote documintele necesarie adresate comitetului parochiale, pana in 15 Noemvre st. v. a. c. in care di se va tiené si alegerea, a le trimitte subscrisului protopresbiteru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Ioanu Groza**, proto.

2—3.

Pentru deplinirea parochiei devenite vacanta prin mórtea parocului Vasiliu Tiaposiu din *Socodoru*, in protopresbiteratulu Chisineului se escrie concursu cu terminu de alegere pre 21 Noemvre st. v. a. c. adeca in diu'a de intrarea in st. biserica.

Emolumintele: un'a sesiune de pamentu, dela fia care casa cu pamentu cate o vica de grâu, si un'a cucurudiu, éra cei cu casa fara pamentu, una vica de grâu, precumu si stólele indatinate dela servitiurile preotiesci.

Dela recurenti se poffesce absolvirea aloru 8-clase: gimnasiale si maturitate, essamenu de cualificatiune pentru parochiele de frunte, si de a se presentá in vreo duminica séu serbatóre in st. biserica spre a-si aretá desteritatea teologii absoluti in cantare si tipicu, éra preotii in predica. Recursele sunt de a se trimitte pana in 14 noemvre R. Domnu protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitig-ház (Kétegyház) Comitatuui Bichisului.

Este de a se observá cá la aceasi parochia se afla unu capelanu carele la casu de nu aru fi alesu si intaritu, pana la espirea aloru trei ani dela mórtea parocului, va folosí jumetate din tóte beneficiile parochiale.

Socodoru la 20 octobere 1877. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Petru Chirilescu**, protopresbiteru.

Concursu se deschide pe statiunea invetiatorésca din *Valcaniu* cottulu *Torontalu*, inspectoratulu B Comlosiului, pana la **21 Noembre a. c. vechiu**, in care diua va fi si alegerae. Emolumintele sunt: 120 fl v. a. bani gata, 40 meti grâu, 2 orgii de lemne, 8 orgii de paie din care este a se incaldi si scol'a, 50 fonti sarie, 25 fonti de lumina si 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in canepiste, quartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a recurge la acést'a statiune invetiatorésca au se-si instruedie recursurile conformu statutului organicu adresande comitetului parochialu din *Valcaniu* si trimitiende inspectorului scolariu *Vincentiu Sierbanu* in *Banat-Komiós* pana la diu'a de alegere.

Recurentii au se se presente in persóna in veri o duminica séu serbatore pana la diu'a de alegere spre a-si arata desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu, 16 Octobre 1877,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **V. Sierbanu**, protop.

3-3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a gr. or. confessionalu din *Zimbru* cu filialele *Brusturescu* si *Dulcele* in inspectoratulu *Ienopoliei* (*Boresineu*) comit. *Aradului*, cu terminulu de alegere pe **21 Noemvre a. c. st. vechiu**.

Salariulu anualu 157 fl. 50 cr. v. a. 5 cubule de grâu, 5 de cucurusu, 12 orgii de lemne din care este a-se incaldi si scól'a, — quartiru cu gradina pentru semenatu.

Recurentii, au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de cualificatiune, si atestatu despre conduit'a loru de pona aci. Se mai recere dela recurenti, ca in vre-o duminica ori serbatóre, sa se presinta la sant'a biserica ca se-si arate desteritatea in cantulu bisericescu si tipicu. — Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite la oficiulu parochialu in *Zimbru* per *Gurahonez*.

Zimbru 21 Octomvbre 1876.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Nicolau Beldea**, inspectoru scolariu.

3-3.

Conformu decisiunei *Venerabilulu*, *Consistoriu* *Eparchialu* *Oradanu* dto 26. Septem. a. c. Nr. 678. B. preotulu *betranu* din *Fecheteu* dechiaranduse de nepotintiosu, prin acést'a se deschide concursu pentru parochia de a III-a clasa *Fecheteu* si *filia Bucea*, protopres. *Pestesiului* pana la **17 Noembre. a. c.** in care diua va fi-si alega.

Emolumintele sunt din *Fecheteu* dela 160 case câte una vica cucurudiu sfarmatu, una gradina de 800 stangeni folosirea aloru 5 jugere catastrale de pamentu, si stolele indatinate, ér din *filia Bucea* dela 50. casi birulu preotiescu si stolele usuete, din tóte aceste $\frac{1}{3}$ parte va compete preotulu deficientu in rate trilarie.

Doritorii de a concurge pentru acést'a parochie suntu poffiti a-si trimite recursele instruate in sensulu Statutului *Organicu* *subscrisului* *administratoru* *protopresbiterailu* per *Elesd*, intitulate comitetului parochialu.

Datu in *Fecheteu* in 14. Octomvre v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Teodoru Filippu**, administratoru protopopescu.

Pe statiunea invetiatorésca din *Monostoru* langa *Ving'a* indiestrata cu emolumintele anuali: de 165 fl 80 cr, 60 chible de grâu, 5 fl. pentru scripturistica, 5 fl pentru conferintie, 4 jugere de pamentu de clas'a I, 4 orgii delémne, 4 orgii de paie, apoi pentru incaldirea scól'ei 4 orgii de paie, gradina de legumi, si cortelu liberu din 2. incheputuri, se deschide concursu pana in **13. Noemvre a. c.** candu se va tiené si alegerea, si pana candu aspiratorii potu substerne recursele loru proviedute cu testimoniu de cualificatiune si cu atestatu despre moralitatea loru, inspectorului cercualu din *Thimisiór'a Mel. Dreghiciu*; si totodata a se presentá in biserica in vre-o duminica séu serbatóre spre documentarea destaritatii loru in cantare si tipicu. Cei cu clase gimnasiali vor avé preferintia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Mel. Dreghiciu**, m. p. Iasp. de scole.

3-3.

Ne putenduse indepliní postulu de invetiatoriu, la scól'a confessionalu greco-orientala romana din comun'a *Partosiu*, in urmare decisiunei onorat comitetu parochialu cu dt. de $\frac{9}{10}$ a. c. se escrie de nou Concursu, cu terminu pana in **30 Octom. a. c. v.** in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu suntu in bani gata 130 fl. v. a. in naturale 30 meti grâu si 10 meti cucuruzu, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu, 6 orgii de paie pentru scól'a, $3\frac{3}{4}$ iugere de pamentu aratoriu, 6 fl v. a. spele scripturistice, 6 fl v. a. spele conferintieloru, 20 cr. dela una inmormentare unde va fi poffitu, cortelu liberu cu $\frac{1}{4}$ iug. de gradina pentru legumi.

Recurentii suntu avisati, se-si instrueze petitiunile si documentele recerute, in sensulu stat. organicu bisericescu adresate respectivului Comitetu parochialu, catra concernintele D. *Protopresbiteru Ioanu P. Seimanu* in *Ciacova*.

NB. Alesulu aretandu progresu intru invetiaturi cu tinerimea, póte avea sperantia de inbunatatirea salariului seu. *Partosiu* in 12 Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu M. O. D. Prot. **Ioan P. Seimanu**.

3-3.

In urmare stramutarii invetiatorului *Vasiliiu Radu* la *Cenadulu Serbu*, postulu invetiatorescu dela scola elementara din *Beba-veche* devenindu vacantu, pentru deplinirea aceia se publica concususu cu terminu de alegere pe $\frac{8}{20}$ noemvrie.

Emolumintele suntu bani gata 300 fl. v. a. 3 lantiuri pamentu estravilanu I clasa, 6 orgii de paie, din care are a se incaldi si scól'a, dela inmormentari 40 cr. quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune suntu poffiti recursele sale proviedute cu documentele prescrie in statutulu organicu pana iu $\frac{7}{19}$ *Noemvre a. c.* a le inaintá subscrisului inspectoriu scolariu in *Sieitinu*.

Dela recurenti se astépta cunóscerea limbei magiare perfectu, si in cutare *Duminica séu serbatore* se se arete in biserica din *Beb'a veche* (*Cottul Torontál*), *Protopopiatulu* *Banat-Comlosiului*, pentru a-si aretá cunoscinti'a in cantari si tipicu.

Datu in *Sieitinu* $\frac{16}{28}$ Octom. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Teodoru Popoviciu**, insp. scolariu.

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra**.